

Stockholms
universitet

Samhällsekonomi, lönebildning och fackliga utmaningar

7,5 högskolepoäng

3 september – 12 december 2018

Kursbeskrivning

Samhällsekonomi, lönebildning fackliga utmaningar

Vilka lönenivåer "tål" egentligen företagen, kommunerna och hela samhällsekonomin? Följa märket eller sifferlösa avtal? Centraliserade förhandlingar eller lokal lönebildning?

Är lönespridning bra eller dåligt för medlemmarna? Vad är sambandet mellan kön och lön och hur ska man egentligen se på etableringsjobben, bonusar och vinstdelning?

Det här är en kurs för dig som vill veta mer, och slippa bli bortdribblad i diskussioner eller förhandlingar.

Kursen allmänt

Kursen ger dig insikter i hur samhällsekonomin, lokalt och globalt, styr förutsättningar för löneförhandlingar och kollektivavtal, och hur lönebildningen inverkar på samhällsekonomin. Fackets roll för den ekonomiska utvecklingen är ett genomgående tema. Du får en kunskapsbas som hjälper dig att bli en bättre facklig företrädare, både som löneförhandlare och i andra aspekter av uppdraget.

Utbildningen ger vidare en fördjupad förståelse för hur nationalekonomer resonerar kring lönebildning och arbetsmarknad, och kunskap som behövs för att kunna ta ställning i nationella debatter och i diskussioner som uppkommer i det fackliga uppdraget/anställningen och på den egna arbetsplatsen.

Professor Tomas Korpi är kursledare och kommer att finnas med under hela kursen, både som föreläsare och handledare. Ett flertal gästföreläsare från arbetsmarknadens parter, från myndigheter och från universitet kommer också att ingå i programmet. Dessa bidrar med ytterligare spetskompetens för att fördjupa diskussionen inom sina områden.

Mål

Efter genomgången kurs kommer du att:

- Kunna väga av, förstå och bemöta olika argument kring samhällsekonomi och lönebildning
- Se hur kraven på likabehandling, jämställdhet, och integration påverkar lönebildning och samhällsekonomi
- Ha en klarare bild av lönebildningens roll för samhällsekonomin
- Kunna göra egna analyser och framföra självständiga slutsatser i de förhandlingar du är inblandad i.

Utbildningsanordnare

Kursen ges av Enheten för arbetsmarknadskunskap, Institutet för social forskning, (SOFI) vid Stockholms universitet, på uppdrag av TCO Fackliga Akademi. Kursledare är Tomas Korpi, professor vid SOFI.

Kursdesign och examination

Kursen genomförs som tre stycken två-dagarsseminarier (internat) på [Bergendal](#) i Sollentuna. Som förberedelse inför seminarierna läser deltagarna litteraturen

och besvarar instuderingsfrågor. Förutom att besvara instuderingsfrågorna består examinationen av att deltagarna genomför två mindre, självständiga, arbeten inriktade mot lönebildningsfrågor. Den ena är inriktad mot att bedöma kvaliteten och relevansen i olika löne- och inkomstuppgifter, medan den andra behandlar hur teorier kan relateras till utformningen av lönepolicy.

Studietakten motsvarar 25 procent av heltidsstudier. Deltagare som aktivt deltagit i seminarierna och godkänts av universitetet, får tillgodoräkna sig 7,5 högskolepoäng.

Tider för seminarierna på Bergendal

- 10-11 september
- 18-19 oktober
- 14-15 november

Första seminariet

Vi börjar med att gå igenom hur man inom nationalekonomi (och inom samhällsvetenskaperna överlag) ser på teori och empiri. Vad är en teori, vad kan teorier vara bra för och hur kan vi bedöma värdet av en teori? Det är frågor vi kommer att ställa oss i inledningen av kursen, och som vi kommer att återkomma till flera gånger under kursens gång.

Vi fortsätter med att se på hur nationalekonomiska teorier vanligtvis är uppbyggda. Hur tänker de sig att arbetsgivare och arbetstagare resonerar och under vilka förutsättningar fattar de sina beslut? Just förutsättningarna kan ofta vara avgörande för besluten. Det finns flera förutsättningar som kan vara betydelsefulla och många av dem handlar om makt. Som en del av den här diskussionen kommer vi att gå närmare in på fackföreningars, arbetsgivarorganisationers och förhandlingsformernas betydelse för löner och sysselsättning.

Här kommer vi också att komma in på sådant som bonusar och vinstdelning. Vi går igenom under vilka förutsättningar de kan tänkas vara motiverade och när de snarare kan var kontraproduktiva. Vi diskuterar också arbetsgivarnas efterfrågan på, och arbetstagarnas utbud av, arbetskraft.

Andra seminariet

Här tar vi diskussionen om utbud och efterfrågan på arbetskraft vidare och diskuterar arbetsmarknaden som helhet.

En central fråga är hur anpassning på arbetsmarknaden sker, till exempel i samband med ny teknologi, vid förändringar i arbetskraftens sammansättning eller vid arbetslöshet. En av de aspekter på anpassning vi tar upp gäller sambandet mellan arbetslöshet och löner, liksom mellan arbetslöshet, löner och löneförhandlingar.

I samband med olika förklaringar till arbetslöshet går vi också igenom olika sätt att bekämpa arbetslösheten. Olika former av finanspolitik (skatter, bidrag, offentliga investeringar) och penningpolitik (räntor, amorteringskrav). Vi behandlar för- och nackdelar med de olika ekonomisk-politiska medlen och hur synen på dem utvecklats under senare år.

Tredje seminariet

Vid det tredje och sista seminariet fokuserar vi på olika grupper på arbetsmarknaden; hög- och lågutbildade, kvinnor och män, respektive invandrare och infödda. Vi diskuterar möjliga förklaringar till skillnader i löner och sysselsättning mellan grupperna, varför högutbildade, män och infödda tjänar mer än de andra. Vi behandlar också hur olika reformförslag skulle kunna tänkas inverka på de här skillnaderna.

Dessutom diskuterar vi utvecklingen av löne- och inkomstskillnader mera allmänt, i Sverige och internationellt, och hur förhållandet mellan löner och vinster (löneandelen) har förändrats över tid.

Kurslitteratur

Litteraturen till kursen består av två böcker som vi kommer att läsa valda delar av:

- Klas Eklund, 2017, *Vår ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin*, Lund: Studentlitteratur
- Anders Björklund, Per-Anders Edin, Peter Fredriksson, Bertil Holmlund, Eskil Wadensjö, 2014, *Arbetsmarknaden*, Lund: Studentlitteratur

Flera artiklar och rapporter också att ingå i litteraturen.

Litteraturen ingår i kursavgiften och skickas ut inför det första seminariet. Du behöver inte köpa den själv. De artiklar och rapporter som ingår kommer att göras tillgängliga på Stockholms universitets lärplattform Mondo, där ni antingen kan läsa dem elektroniskt eller ladda hem och skriva ut dem. Läspråket kommer att vara svenska. Någon kortare text på engelska kan förekomma.